

Archivo de origen: Talleres Agosto 2012 KJAG

Video: 00132

Audio: STE-001

Mesa de trabajo: Diálogos de animales

Módulo textual: *Je kjuaxkóntokonajin* "los valores" (personajes: el gato, el perro y el ratón)

Autores: Gloria Casimiro Flores, Angela M. García, Juana Gloria González Carrilo, Norma Jiménez Castro.

Fecha: Agosto 23, 2012.

Lugar: Escuela Primaria Bilingüe "Cauhtémoc", San Mateo Yoloxochitlán, Oaxaca, México.

Lengua: ÉNNÁ (mazateco) de Yoloxochitlán, Oaxaca, México.

Facilitador: Karla Janiré Avilés González

Compiladora: Karla Janiré Avilés González

Je kjuaxkóntokonajin

Jngo chito tijnasón yámixa kianga ja'ato jngo nisén koa kitsole(?).

Chito: ¿Jña tí'mi nisen ng'ak'en xo tisui?, ¿a je ti tim'i nichengani nioxtila xi kinikejnana?

Nisen: ¿Ani nga kuasisini a an tischeño?

Chito: jaon j'ni

Nisen: ¿A tsayanai nga an kakjué?

Chito: Main, likui tsabele, tonga beña nga kuas'in ngali, kua kinikatui xkuale nioxtila, kuati tjiot'asa ya nsa'ali.

Nia: Jaon, jeni, nga tsabeña, ninga nditsián tijnaña

Nisen: Ya xi ji tindijali, nga ji nokjuajinni

Nia: kui nga ndijaña nga an tjinena nga sikuinda nd'ia kua chao tjin tsa nidiéle xinguja, tsa mai an kuixkakaonna(?)

Nisen: ¿Kua jme xi skineña nga kuatejnakuan?

Chito: kuan kuaili nga tonga nijeni

Nia: Jngo kuakixi xi tso chito, kianga nije tsomí, b'aino(?).

Chito: Nia kao an to jngo n'iyá tiyuijin, i'tsó chjota nga n'ioxo kjan nia kao chito, tonga kianga to jngo n'iya tiyua kjua'nio tjinle nga choxkoan xinguja, tjinele nga ny'an kuiyoa

Nisen: Jaón kuatjin jo bixón, kuí xá nga manina nokjua jngo én, a likui nda tjin nga changui énná, kuan chobayaña nga jngo kjua sokona, amí nga sendajín

Nia: Nda tjin nga kjin én kuanna, tsa joni tsa an, énlé chitokao énlé nisen majina. Kua kuan chobayañan.

Nisen: Jaon nda tjin nga chaxkoan énlé xingia kaon tsan, nga ngason chjile ngayijye én
Nga je tsakendajin kjuale, tsakatío jtín kao tsakakjenkao xinjin.

Je Kjuaxkóntokonajin
Ingo chito tijnasón yámixa klanga jaato ingo nisen koo
kibale.
Chito: Ina tí'm nisen ng'akén xo tsu? ja je tí'timí nichengani
moxtila xi kinikejnaná?
Nisen: Aní nga kuasésini a an tsicheno?
Chito: Jaon jni
Nisen: A tsajanaí nga an kakué?
Chito: Main, likur tsabele, tanga beña nga kuasin ngali, kua
kinikatui xkualé moxtila, kwati tjiotasa ya ns'ali.
Nia: Jaon, jeni nga tsabeña, nunga ndilstan tijnana
Nisen: Ya xi ji tindjali, nga ji nokjua jinni
Nia: Kui nga ndjaria nga an tjinena nga sekunda ndia
kua chao tjin tsa nichélé xingia, tsa nja an kuakakana
Nisen: Kua me xi skiená nga kuakakana?
Chito: Kuan kwali nga tanga nijeni.
Nia: Ingo kuakixi xi tso chito, klanga nje tsami, baina.
Chito: Nja kao an fo ingo n'ija tiyutin, vtsó chjita nga
n'ixo kan nja kao chito, tanga klanga fo ingo n'ija t'ya
kua nja tjané nga chaxkoan xingia, tjiné ma nyan k'ixa
Nisen: Jaon kwatin jo t'xon, kui xi ngamaria nakua m
én, a likur nda tjin nga changui énná, kuan chobayánci nga
ingó k'ipa sekana, aní nga sendajin.
Nia: Nda tjin ma kin én k'anna, tsa jeni tso an, énlé chito
kao énlé nisen injina. kua kuan chobayánci.
Nisen: Jaon nda tjin nga chaxkoan énlé xingia kaon tsan, nga
ngason chjile ngayijye én
Nga je tsakendajin kjuale, tsakatío jtín kao tsakakjenkao
xinjin.

Fig. 1 Je kjuaxkóntokonajin

Adjetivos

ngak'en
xkuale
ny'an
nda

Sustantivos

chito
yámixa
nisen
nioxtila
nsa'ali
nd'ia
tsojmi
chjota

Verbos

tijnasón
ja'ato
kitsole
ti'mi
nichengani
kinikejnana
kuasisini
tsayanai
kakjué
beña
ngali
kinikatui(?)
tjot'asa
tijnaña
tinchjali
tjinena
sikuinda
kuixkakaona
shineña
kuatejnakuan

kuaili
nijeix
kjan
tiyua
chaixkóon
bixón
manna
nokjua
changui
chobayaña
sokona
sendajin(?)
kuana
majina
tsakatio
tsakakjenkao

Adjetivos	Sustantivos	verbos	
ngaken	chito	tijnason	kvaili
xkvale	yámixa	jabato	nijen
	nisen	kitsole	kjan
nyan	nioxtila	timi	tijua
nida	nsa'ali	nichenaani	charxoon
	niva	kinikejiana	bixón
	tsojmi	kuasisini	manna
	chjota	tsayanai	noxua
		kakjue	changwi
		beria	chobayáa
		noali	sakona
		kinatui	sendano
		tjofasa	kuana
		tijnáa	mapia
		tinchjali	tsakatio
		tjinena	tsakamkoo
		sixainda	
		kuixkakaona	
		skipeña	
		kuatejma kuan	

Fig. 2 Lista de palabras

Módulo textual: Pautas pedagógicas

CONTENIDOS

ESPAÑOL

Narración
Guión teatral
Historietas
Acentuación
Signos ortograficos
Dialogo
Verbos
Sustantivos
Adjetivos
Expresión oral/escrita

Escenificación
Descripción

EDUCACION CÍVICA

Valores
Respeto
Tolerancia
Honestidad

MATEMÁTICAS

Tamaños
Numeros
Seriación
Distancia
Ubicación esp.

CIENCIAS NATURALES

Cadena alimenticia
Animales mamíferos
Animales viviparos

CONTENIDOS	
ESPAÑOL	
Narración	Escenificación
Guión teatral	Descripción
Historietas	
Acentuación	
Signos ortográficos	
Diálogo	
Verbos	
Sustantivos	
Adjetivos	
Expresión oral/escrita	
MATEMÁTICAS	
Tamaños	
Números	
Señalización	
Distancia	
Ubicación esp.	
CIENCIAS NATURALES	
Cadena alimenticia	
Animales mamíferos	
Animales vivíparos	
EDUCACIÓN CÍVICA	
Valores	
Respeto	
Tolerancia	
Honestidad	

Fig. 3 Contenidos